

## EL LLIBRE DE LA SETMANA

### PERFIL

**SIEGFRIED LENZ (1926-2014) ÉS UN DELS MILLORS ESCRITORS ALEMANYS DEL SEGLE XX. FINS ARA INÈDIT EN CATALÀ, CLUB EDITOR EN PUBLICA 'LLIÇÓ D'ALEMANY', UNA NOVEL·LA AMBICIOSA, PLETÒRICA I IMPRESCINDIBLE**

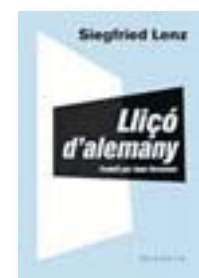
# Elegia de l'invisible

DAVID VIDAL  
CASTELL

*Lliçó d'alemany*, de Siegfried Lenz. No comencem, doncs, aquesta història sobre el que es veu i el que no sense dibuixar la imatge del protagonista. Som al 1954, en una cel·la de càstig d'un reformatori, en una illa al riu Elba. De primer veurem la silueta fosca de Siggì contra la llum somorta, hivernal, de la finestra. Ara podem avançar i veure-li els ulls, que escru-ten el riu glaçat, cobert de plata i boira. Deu anys enrere va protagonitzar uns fets que el van dur a aquest reformatori, i aquí, en aquesta cel·la, és on ara ha de començar i acabar un treball d'alemany. L'encàrrec del professor era escriure una redacció sobre les alegries del deure, però en Siggì no va saber per on començar i va lliurar la llibreta en blanc.

Totes les històries que recordo comencen i acaben malament, diu en Siggì Jepsen, el protagonista i la veu narradora de

Però com l'escriptor Bartleby, quan Siggì comença per fi a escriure no té aturador, i necessita completar la història de la seva vida sencera, ja que tota ella ha girat al voltant del deure. El director li suplica que s'aturi; ell, però, preferiria no fer-ho, perquè descobreix que quan comencem a contar històries res mai no s'atura, ni es troba un final adequat. Per això l'estil de la veu narradora és temptatiu, exploratori, amb preguntes que es formula sobre com i què explica, conscient que és el relat el que construeix la memòria i no a la inversa. Així, el mateix procediment narratiu, la veu que dubta quan explica, esdevé protagonista. Des del moment que el jove Siggì entra a la cel·la, la història s'articula en un muntatge paral·lel en què seguim veient la vida al reformatori però en què un segon fil, que serà el principal, va una dotzena d'anys enrere i ens submergeix en la infantesa i primera adolescència de Siggì a Glüserup, al nord d'Alemanya, on son pare és un policia obsessivament complidor. A aquest trist policia, precisament, Berlín li encomana una extravagant prohibició: impedir que un pintor local, Max Ludwig Nansen, segueixi pintant perquè el seu art és "malaltís i poc alemany". Notem com un fil narratiu progressa amb variacions al voltant de la dificultat de relatar i escriure, i com l'altre ho fa al voltant de la impossibilitat de pintar. L'exploració d'aquests problemes és esplèndida, gens òbvia. "Hi ha coses que primer cal perdre per poder-les després retindre per sempre", diu en Siggì, cap al final de la novel·la. Sabem que Siggì és bondadós i esquerp, i en la seva veu sentim l'eco d'una petita legió d'adolescents incompresos que protagonitzen diverses *bildungsromane* en la literatura alemanya. Hi sentim



**LLIÇÓ  
D'ALEMANY**  
SIEGFRIED LENZ  
CLUB EDITOR/  
IMPEDIMENTA  
TRADUCCIÓ DE  
JOAN FERRARONS  
512 PÀG. / 24,95 €

**LA NOVEL·LA DE LENZ ÉS UNA LLIÇÓ DEL QUE SEGONS AUDEN ÉS LA LITERATURA: UN CÀNTIC DEL PRESENT, PER CELEBRAR-LO, I UNA ELEGIA DE L'ABSENT, PERQUÈ NO ES PERDI**

el Tònio Kröger de Thomas Mann, l'estudiant Törless de Robert Musil, els germans Tanner de Robert Walser. S'ha emparentat, pertinentment, *Lliçó d'alemany* amb *El timbal de llauna*, de Günter Grass. Dins d'aquest llinatge subratllem les semblances amb el *Jakob von Gunten* de Robert Walser. Com s'assemblen Jakob i Siggì! Com en són d'obsessius, d'obedients... Com es troben tots dos en la mateixa esclatxa del sistema, que impugnen des d'una superioritat moral intuïda, però del qual se senten còmplices... Lenz, que va escriure aquesta novel·la el 1968 i que ara ens arriba –molt tard– en català, controla el ritme d'una trama minuciosament orquestrada, en què van apareixent personatges secundaris que protagonitzen girs argumentals que n'incrementen l'interès. El paisatge ventós de les maresmes nòrdiques, on els arbres tenen un aspecte profètic, amb sorrals i dics, canyissars i torberes, perviu en l'imaginari del lector com un personatge més. Estem en aquell hivern total, en aquella llum del nord, mentre llegim Lenz, perquè la seva prosa és transparent i visual. I en ella, aprenem a mirar.

*Lliçó d'alemany* és un text pletòric de recursos, però la veu narradora no en fa ostentació: es llegeix fluidament, com si naveguéssim pel corrent platejat de l'Elba que Siggì veu des de la finestra de la cel·la. A la primera plana de la novel·la, el lector hi troba una escriptura precisa, un món ric que el captiva; molt abans d'arribar a la darrera, sap que la guardarà a la lleixa on viuen Walser, Canetti, Mann, Grass i Musil, i que hi tornarà més cops. Un llibre profètic, una lliçó del que segons Auden és la literatura: un càntic del present, per celebrar-lo, i una elegia de l'absent, perquè no es perdi. ♦♦

